

ازدواج امام جواد (ع) با دختر مامون

<"xml encoding="UTF-8?">

در شرح زندگانی امام رضا - علیه السلام - گفتیم که مامون چون در میان یک سلسله تنگناها و شرائط دشوار سیاسی قرار گرفته بود، برای رهایی از این تنگناها، تصمیم گرفت خود را به خاندان پیامبر نزدیک سازد، و بر همین اساس با تحمیل ولیعهدی بر امام هشتم می خواست سیاست چند بعدی خود را به مورد اجرا بگذارد. از سوی دیگر، عباسیان از این روش مامون که احتمال می رفت خلافت را از بنی عباس به علویان منتقل سازد، سخت ناراضی بودند و به همین جهت به مخالفت با او برخاستند و چون امام توسط مامون مسموم و شهید شد آرام گرفتند و خشنود شدند و به مامون روی آوردند.

مامون کار زهر دادن به امام را بسیار سری و مخفیانه انجام داده بود و سعی داشت جامعه از این جنایت آگاهی نیابد و از همینرو برای پوشاندن جنایات خود تظاهر به اندوه و عزاداری می کرد، اما با همه پرده پوشی و ریاکاری، سرانجام بر علویان آشکار گردید که قاتل امام جز مامون کسی نبوده است، لذا سخت دل آزاده و خشمگین گردیدند و مامون بار دیگر حکومت خویش را در معرض خطر دید و برای پیشگیری از عواقب امر، توطئه دیگری آغاز کرد و با تظاهر به مهربانی و دوستی نسبت به امام جواد - علیه السلام - تصمیم گرفت دختر خود را به حضرت تزویج کند تا استفاده ای را که از تحمیل ولیعهدی بر امام رضا - علیه السلام - در نظر داشت از این وصلت نیز بدست آورد.

بر اساس همین طرح بود که امام جواد - علیه السلام - را در سال 204 ه. ق یعنی یک سال پس از شهادت امام رضا - علیه السلام - از مدینه به بغداد آورد و به دنبال مذاکراتی که در جلسه مناظره امام با یحیی بن اکثم گذشت (و قبلاً آن را نقل کردیم) دختر خود «ام الفضل» را به همسری حضرت در آورد!

انگیزه های مامون

این ازدواج که مامون بر آن اصرار داشت، کاملاً جنبه سیاسی داشت و می توان دریافت که وی از این کار چند هدف یاد شده در زیر را تعقیب می کرد:

- 1 - با فرستادن دختر خود به خانه امام، آن حضرت را برای همیشه دقیقاً زیر نظر داشته باشد و از کارهای او بیخبر نماند (دختر مامون نیز برآستی وظیفه خبرچینی و گزارشگری مامون را خوب انجام می داد و تاریخ شاهد این حقیقت است) .
- 2 - با این وصلت، به خیال خام خویش، امام را با دربار پرعیش و نوش خود مرتبط و آن بزرگوار را به لهو و لعب و فسق و فجور بکشاند و بدین ترتیب بر قداست امام لطمه وارد سازد و او را در انظار عمومی از مقام ارجمند عصمت و امامت ساقط و خوار و خفیف نماید!
- 3 - با این وصلت علویان را از اعتراض و قیام بر ضد خود باز دارد و خود را دوستدار و علاقه مند به آنان وانمود کند (1).

4 - هدف چهارم مامون، عوامفريبی بود؛ چنانکه گاهی می گفت: من به این وصلت اقدام کردم تا ابو جعفر - عليه السلام - از دخترم صاحب فرزند شود و من پدر بزرگ کودکی باشم که از نسل پیامبر صلي الله عليه و آله و سلم و علي بن ابي طالب - عليه السلام - است. اما خوشبختانه این حقه مامون نیز بی نتیجه بود زیرا دختر مامون هرگز فرزندی نیاورد! (2) و فرزندان امام جواد - عليه السلام - همگی از همسر دیگر امام بودند. اینها انگیزه های مامون از این ازدواج بود. حال باید دید امام جواد - عليه السلام - چرا با این ازدواج موافقت کرد؟

از آنجا که بی هیچ شکی، امام اهداف و مقاصد واقعی مامون را از این گونه کارها می دانست و نیز می دانست که او همان کسی است که مرتکب جنایت بزرگ قتل پدرش امام رضا - عليه السلام - شده، به نظر می رسد که موافقت امام با این ازدواج عمدتاً بر اثر فشاری بوده است که مامون از پیش بر امام وارد کرده بوده است، زیرا ازدواجی اینچنین، تنها به مصلحت مامون بوده است نه به مصلحت امام! نیز می توان تصور کرد که نزدیکی امام به دربار می توانست مانع ترور حضرت از طرف معتصم و عامل پیشگیری از سرکوبی سران تشیع و یاران برجسته امام توسط عوامل خلیفه باشد، و این، به یک معنا می توانست شبیه قبول وزارت هارون از طرف علي بن يقطين يعني نفوذ در دربار خلافت به نفع جبهه تشیع باشد.

پی نوشت ها :

- 1) پیشوای نهم حضرت امام محمد تقی - عليه السلام - ، مؤسسه در راه حق، قم، 1366 ه. ش، ص 38.
- 2) ابن واضح، تاریخ یعقوبی، نجف، المطبعة الحیدریة، 1384 ه. ق، ج 3، ص 189 - ابن شهر آشوب، مناقب آل ابي طالب، قم، المطبعة العلمية، ج 4، ص 380. مامون قبلاً هم به همین منظور یکی از دختران خود را به امام هشتم تزویج کرده و در آن مورد نیز ناکام مانده بود!